

פרוטוקול מס' 239
מישיבת ועדת הכספים
שנערכה ביום א', ד' בניסון, תשל"ה
(16.3.75) שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הועדה:

היו"ר י. קרגמן
א. אפרת
ע. אמוראי
ש. ארליך
י. בדר
א. מלמד
י. פלומין
ע. פינרמן
ח. קורפו
א. רונן

מוזמנים:

א. אגמון - מנכ"ל משרד האוצר
מר בן-חיים - מטעם משרד האוצר
מ. נויזרפר - הממונה על הכנסות המדינה
י. סלמן - מנהל רשות החכרות הממשלתיות
ח. שטסל - החשב הכללי
א. ידין - משנה ליועץ המשפטי לממשלה
י. בארי - מטעם רשות החכרות
א. דובנוב - סגן נציב מס הכנסה
גב' זר-זיו - מטעם משרד האוצר
ע. דרורי - מטעם רשות החכרות
ת. הקר - מטעם משרד האוצר
א. קוטו - יועץ משפטי, האוצר

יועץ משפטי לועדה:

ג. קיטרון

מזכיר הועדה:

א. קירשנר

רשמה:

מ. טרלו

סדר היום:

1. מס מעסיקים, תשל"ה - 1975
2. חוק החכרות הממשלתיות, תשל"ה - 1975
3. שינויים בתקציב

היו"ר י. קרגמן: אני פותח את הישיבה.

חוק מס מעסיקים, תשל"ה - 1975

י. פלומין: לסעיף 1 (2) אני מציע להוסיף:
למעט תכנסת עבודה המשתלמת ע"י חברה
זכאית להטבות לפי חוק עידוד תעשייה (מסים).
בחברות או מעבידים שהכנסת העבודה
אינה עולה על 30% לא יהיה כל ניכוי או הפחתה.

מ. נויזרפר: זה לא רק התעשייה אלא גם מלונאות
ו"צים" למשל.

ה צ ב ע ה

בעד הצעות חה"כ פלומין - 3
נגדן - הרוב

י. פלומין: אני מוכן שהצעות שלי יחולו רק על
תעשייה.

א. מלמד: מדובר על 40 מיליון ל"י למעט יצואנים.
אם יהיה החזר לתעשיינים, מה שנשאר
זה 40 מיליון ל"י. אינני חושב שבגלל זה צריך להפר יחסים
עם התעשייה. צריך להיות ברור שהכוונה היא לתעשייה פרופר.

י. בדר: העומס תלוי בשכר העבודה
בעלות התוצר. בתעשייה אומרים שזה
20%, בענף היהלומים אומרים שזה 80% ובכניה 50%. בשירותים
זה קרוב ל-100%. מבחינה טכנית החוק הוא לזמן בלתי מוגבל.
אני מציע: שר האוצר, באישור ועדת הכספים, יהיה מוסמך
להפחית שיעור המס לגבי ענפים שיקבע. הסעיף הזה לא נותן
בסחון ששר האוצר ישתמש בו, אבל הוא פותח דרך למקרה שחוק
מס ערך מוסף לא יכנס לתוקפו באוקטובר. אמרו לי שהחוק הזה
הוא תחליף למס ערך מוסף. המס לא קשור עם המכירה, עם גודל
הרווח ולא עם גודל ההפסד. מבחינה זו זה אמצעי בלתי יעיל
שיגרום ליותר נזק למשק מאשר לתועלת לאוצר. אני מציע
להגביל את תוקף החוק עד 1.10.75.

מ. נויזרפר: זה מס עקיף והוא משתלם ע"י המפעל
בלי להביא בחשבון אם יש לו או אין
לו רווחים. מותר למפעל לגלגל את זה על המוצר בדומה למס
ערך מוסף. בניגוד למלווה המעסיקים, מס זה הינו הוצאה
לצרכי מס הכנסה.

בתעשייה, מרכיב השכר הוא 20% בממוצע. במקרה הגרוע ביותר, אם היצרן איננו מצליח לגלגל את זה, הוא יסבול ב-0,4% כי זה מוכר לצורך מס הכנסה. אם התעשיין רוצה למצות את כל המס ולא לצאת נפסד, הוא מעלה את המחיר ב-0,8% ומקבל בחזרה מה שהוציא. לאוצר זה הפסד של 240 מיליון ל"י לשנה.

י. פלומין: האם זה יוכר כמרכיב להעלאת מחירים לצורך ועדת המחירים?

מתוך 120 מיליון, כמה יקבלו בחזרה, כי היצואנים יקבלו.

היו"ר י. קרגמן: ההצעה היתה על 7½%, ירדו ל-4% שכר עבודה בתעשייה יהיה בממוצע בסדר גודל של 17% - 20. נניח שיעלו כל המצרכים באחוז, זה לא יהיה משמעותי. חלק מזה יספוג הפעסיק. מטילים על שירותים כמו בנקים, חברות בטוח, חברות הנדסה וכו', זה כמעט מחצית של כל המס. אם נפחית מזה, לא תהיה תועלת. הכל יחד יתן 400 מיליון ל"י. אם לא כך, נצטרך למצוא דרך אחרת לקבל את הסכום הזה.

ה צ ב ע ה

	בעד הצעות חה"כ פלומין
4 -	שיחולו על תעשייה בלבד
- הרוב	נגדן
	בעד סעיף 1
- הרוב	סעיף 1 - אושר

סעיף 2

ש. ארליך: מציע 1% במקום 4%. מציע שהאחוז יתחיל להשתלם מעל 5000 ל"י שכר עבודה לשנה.

ע. אמוראי: מציע 5% במקום 4%.

ה צ ב ע ה

3 -	בעד הצעת חה"כ ארליך
- הרוב	נגדה
2 -	בעד הצעת חה"כ אמוראי
- הרוב	נגדה

הצעות חה"כ ארליך ואמוראי - לא נתקבלו

סעיף 2 נתקבל

הסתייגות: לחה"כ ארליך

סעיף 3 - נתקבל
הסתייגות: לחה"כ ארליך
סעיף 4 - נתקבל
סעיף 5

י. בדר: מציע: תוקפו של חוק זה עד יום
1.10.75

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חה"כ בדר - 4
נגדה - הרוב
הצעת חה"כ בדר לא נתקבלה

י. בדר: מציע תיקון: שר האוצר ושאי, באישור
ועדת הכספים של הכנסת, להפחית
שעורי מס לגבי סוג מעסיקים, אם נראה לו שהדבר דרוש על פי
נסיבות מיוחדות וסוג מעסיקים.

ע. פינרמן: תומך בהצעת חה"כ בדר.

מ. נוידרפר: שר האוצר מבקש לא לעשות זאת.
בחוק מלווה מעסיקים באנו בהצעה
דומה והועדה הזאת אמרה שלא תוכל לעמוד בלחץ.

ש. ארליך: תומך בהצעת חה"כ פינרמן.

היו"ר י. קרגמן: לא נוכל לעמוד בזה, אני מיעץ לחברי
הועדה לא לקבל על עצמנו אישורים
יהיה עלינו לחץ עצום ולא נוכל לעמוד בזה.

ע. פינרמן: מדובר על ענף מסוים, התביעות יכולות
להיות מעטות. הן תעבורנה מיון מוקדם
כאוצר, אם האוצר ימצא לנכון להמליץ על פנייה או שתיים מתוך
5 - 6 פניות, נוכל לדון בזה.

ג. קיטרון: לא מכניסים סעיפים כאלה בחוק כדי
לא להשתמש בהם.

א. רונן: מתנגד להצעת חה"כ פינרמן.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חה"כ בדר ופינרמן - הרוב
נגדה - מיעוט
סעיף 3 - כתיקון של חה"כ בדר - נתקבל
הסתייגות: לשר האוצר

סעיף 6

היו"ר י. קרגמן: יש הצעה לחה"כ בעז מואב שזה יחול עד 31.7.75.

יש הצעה לחה"כ לוונבראון, בסעיף 2, במקום 4% לכתוב 1/2%.

ה צ ב ע ה

הצעות חה"כ מואב ולוונבראון - לא נתקבלו
סעיף 6 - נתקבל

שינויים בתקציב (סיכום ועדת משנה)

א. מלמד: עיכבנו כמה דברים, את היתר אישרנו. הדברים שעיכבנו הם: משרד הדתות, רכישת מניות. עוכבו הסעיפים: 192, 208, 210, 211. כל היתר אושרו.

א. אפרת: האם כמות עצומה כזאת של שינויים נובעת מהלחצים האינפלציוניים?

א. מלמד: חלק גדול נובע מזה.

ה ו ח ל ט

לאשר ההצעות של ועדת המשנה.

חוק החברות הממשלתיות, תשל"ה - 1975

א. אפרת: העליתי שאלה לגבי מעמדו של ראש הרשות. הגעתי למסקנה שראש הרשות לא יכול להיות יו"ר דירקטוריון, אבל לדעתי הוא יכול להיות חבר דירקטוריון.

בין אלה שאינם יכולים לשמש כחברי דירקטוריונים, צריך לצרף את נגיד בנק ישראל.

סעיף 18

ע. פינרמן: מבקש רוויזיה בקשר להחלטה בכמה דירקטוריונים ושאי דירקטור לשרת. הדבר בא למנוע מצב שבן אדם ישמש ב-29 דירקטוריונים. יש יהודים שאין להם עיסוק אחר והם מתאימים לכהן ביותר דירקטוריונים, אין סיבה לאסור עליהם זאת. קשה למצוא דירקטורים מוכשרים. אפשר לקבוע את זה בתקנות באישור ועדת הכספים של הכנסת. זה צריך להיות בהתאם לסוג החברות.

ח. קורפנו:
היו דעות שצריך לאשר חברה אחת וחברות בת. יכולות להיות חברות בת רבות ליד חברה אם אחת. אני בעד הגבלה לשתי חברות.

י. פלומין:
אני מזהיר את עצמנו בפני קביעה של 2 דירקטוריונים בלבד. היתה הצעה להקים פנל של דירקטורים מקצועיים שכל עיסוקם הוא ישיבה ב"בורד". לדעתי אסור לאדם לכהן כדירקטור בחברה שזה בניגוד לאינטרסים שלו. אני מבקש לעשות רוויזיה בזה.

ש. ארליך:
אני בדעה שלא צריך להחמיר בחוק בענין קביעת קריטריונים. אין לי בטחון שחברי דירקטוריונים טובים עומדים בתור כדי להתמנות. ביחס לנציגי הממשלה, יש סוג מסוים של פקידים ממשלתיים שלא יכולים לשבת בדירקטוריונים. צריך לתת דיסקרציה לשר האוצר שימנה דירקטורים.

היו"ר י. קרגמן:
כנושא זה היה לנו בירור בכמה ישיבות. שורש הרע היה בזה שהיו אנשים שכיחנו בהרבה דירקטוריונים. החלטנו לצמצם את הענין בחוק ולא שר האוצר ימנה את פלוני ל-5 - 6 דירקטוריונים. אם שר האוצר יראה שאין לו אנשים מתאימים, יבוא לכאן ונתקן את החוק. אני מתנגד להצעת חה"כ פינרמן.

א. אגמון:
שר האוצר ביקש מאתנו להעלות בפניכם ארבעה סעיפים.

אשר למספר הדירקטוריונים בהם יכול לשמש אדם, יש נימוק פרקטי ביותר. יש א חברות לפיתוח תיירות. יש רפרנט באגף התקציבים שהוא הרפרנט לעניני תיירות. אם מותר לאותו איש להיות חבר רק בשני דירקטוריונים, יצטרך האוצר לשלוח כמה אנשים שיהיו סטטיסטים, וזה כשיש לנו אדם שמבין בזה. יש 6 - 8 חברות דלק. יש שני אנשים באוצר שמתמחים בדלק. מה הטעם לשלוח אדם שלא מבין בענינים אלה? יוכך גם בשטחים אחרים. החוק הזה יעמיד את המנגנון הממשלתי במצב שנפגע בחברות. אני מסכים שבחברה לישראל או בחברת החשמל, מספיק אם אותו איש יכהן בדירקטוריון אחד. אבל בחברות קיקיוניות להגביל לשתיים - זו שגיאה. זו פגיעה בניהול תקין של החברות ובאוצר.

א. מלמד:
אני בעד סיווג החברות.

ע. פינרמן:
בתקנות צריך לקבוע את סוגי החברות. בחברות גדולות - דירקטור אחד; בחברות בינוניות 3 - 4; ובחברות קטנות מספר יותר גדול. זה צריך לבוא לאישורנו.

ח. קורפנו:
לא צריך להקים 50 חברות תיירות. בחברות בת איננו מגבילים. אני בעד הגבלה.

א. מלמד:
לפעמים דוקא המומחים נהפכים לחלק
אינטגרלי של החברה, את זה צריך
למנוע. יש מקום להכחין בין חברה גדולה או קטנה.
אני מסכים שבחוק נגביל לפי סוגי הפעילות, ובתקנות נפרט.

היו"ר י. קרגמן:
אני בעד זה שנכתוב בחוק בכמה
דירקטוריונים יכול הנציג לכהן.

ע. פינרמן:
מציע לכתוב: לא יהיה דירקטור
חבר ביותר מאשר שלוש מועצות מנהלים
של חברות גדולות או בשש מועצות מנהלים של חברות קטנות.

ע. אמוראי:
לפעמים דוקא בחברה גדולה מורכביות
העסקים שלה יכול להיות פשוט יותר
מאשר בחברה קטנה.
עובד מדינה לא יכול להיות יותר מאשר
בשתי חברות, וזה צריך להבדיל מעובד שהוא מטעם השר הממונה.

י. סלמן:
אני בדעה שזה צריך להקבע בתקנות
באישור הועדה.

היו"ר י. קרגמן:
מציע לכתוב בחוק ושר האוצר, באישור
ועדת הכספים יוכל להרחיב את זה.

ש. ארליך:
מתנגד לזה.

י. פלומין:
מסכים לדעת היו"ר. צריך למקד את
הדברים כדי שיהיה ברור מי הפטרון.
זה צריך להיות מתואם עם שר האוצר.

ש. ארליך:
מציע להביא את ההצעה לוועדה כשהיו
נוכחים יותר חברים.

ה ו ח ל ט

להביא את הענין לדיון נוסף בפני הועדה.

סעיף 35 (א) (4)

היו"ר י. קרגמן:
מציע לא להשאיר לחברות לקבוע משכורות
אלא הכל יהיה על אחריות הממשלה.

א. מלמד:
מדוע לא להשאיר זאת בידי הרשות?

ש. ארליך:
לא נוכל לעמוד בזה. לפחות הרשות צריכה לקבוע את זה, אבל לא הממשלה. אני הייתי מציע שמועצת המנהלים ופנהל הרשות יקבעו את תנאי השכר בחברות. אני בעד אוניפורמיזציה במידה מסוימת, אבל לא שהממשלה תקבע.

א. אגמון:
עניני השכר בחברות ממשלתיות הביאו להרבה הסתבכויות והשלכות על המשק כולו ועל הממשלה בעיקר. הממשלה החליטה שכל הסכמי השכר בחברות ובתאגידים ממשלתיים, חייבים לקבל מראש את אישור ועדת השרים לעניני שכר. הממשלה, במתכונת של ועדת השרים לעניני שכר יושבל על הסכמי שכר של כל חברה ממשלתית. מנהל הרשות לא יכול להתמודד עם זה, וזה רק הממשלה יכולה לעשות. הממשלה אמרה שאם רוצים לשים סכר בפני אנדרלמוסיה בשכר בנובעת מלחצים פנימיים ששום דירקטוריון לא מסוגל לעמוד בפניהם, הממשלה לקחה על עצמה את האחריות. הממשלה מבקשת שבחוק זה יהיה לפי החלטת ממשלה.

א. מלמד:
החוק קובע שהסמכות היא בידי הדירקטוריון כאישור הרשות. מנהל ברשות יכול לבוא בדברים עם הממשלה בקשר למדיניות השכר.

א. אגמון:
אי אפשר לעשות זאת. הממשלה צריכה לקבל הסמכה מהרשות? אנחנו רוצים שייכתב בחוק כפי שקבעתם, אלא במקום כאישור מנהל הרשות יהיה: באישור הממשלה.

א. מלמד:
בתעשייה קובע הדירקטוריון אבל יש מדיניות שהממשלה מנהלת מ"מ עם ההסתדרות ויש הסכמי שכר. אני מבחין בין שני האלמנטים.

א. אגמון:
יש דברים שלא נקבעים בהסכמים קולקטיביים. מדובר על צובדים בכירים.

י. פלומין:
מדובר בחברות שצריכות להתחרות. לממשלה יש שיקולים גלובאליים. אי אפשר לקבוע שכרו של מנכ"ל חברה כאשר מאחורי הגב נושמים המנכ"לים של משרדי הממשלה. החברה צריכה לקבוע שכר מנכ"ל כפי שהיא מוצאת לנכון. המדינה יכולה לרסן השתוללות של דירקטוריון ע"י כך שהיא יכולה לפטר את כל הדירקטוריון ולמנות אחר. אני מודע לתשש שדירקטוריון יכול לקבוע שכר מופרז למנכ"ל. אבל יש שסתומי בסחון. אחד זה רשות החברות שיש לה מה לומר בענין. מדובר ב-10 - 30 אנשים. יש הבדל עצום בסטטוס ובזכויות של מנכ"ל חברה ממשלתית ובין זה של עובד מדינה. מנכ"ל חברה אפשר לפטר תוך שלושה חודשים, ועובד מדינה - אי אפשר. את מנכ"ל החברה צריך לאמוד בקנה מידה של קונקורנציה. הרשות היא רק לשם ערעור במקרה של השתוללות.

אני מציע שלרשות תהיה מערכת קריטריונים לפי גודל חברות, היקף מחזור ומאזנים. אנחנו מדברים על חברות ממשלתיות בהן יש גם 49% לבעלי מניות, אי אפשר לכפות על בעלי המניות ולומר להם שאינם יכולים לקחת את המומחה הטוב ביותר, כי צריך ללכת לפי השכר של מנכ"לים.

ח. קורפוס: החברה צריכה להתחרות עם חברות מקומיות וחיצוניות. זה לא יכול להיות מושתת על מבחני שכר שהממשלה תקבע. הרשות - כן, היא עוסקת רק בחברות, היא מסוגלת לראות את הבעיה בהיקפה הנכון. את המבחנים צריכה לקבוע הממשלה. אפשר לקחת 15 מבחנים. הקביעה עצמה צריכה להיות בידי החברה באישור הרשות.

א. אפרת: אפשר להכניס את הדירקטוריונים למיסת סדום כזאת שלא יימצאו אנשים לתפקיד. דירקטוריון של חברה גדולה לא יכול לחכות שהממשלה תאשר את מערכת השכר. קריטריונים - כן, את זה יכולה הממשלה לקבוע.

א. אגמון: בסעיף הזה מדובר על קביעת שכרם של כמה מהאנשים הכבירים בחברה ורק בהם ולא בהסכמי שכר ענפיים או קיבוציים.

לא יתכן שהרשות תאשר. הרשות היא ממשלתית ובראשה עומד עובד מדינה. הרשות תעמוד בפני לחצים של החברות והממשלה - לא. הממשלה תצטרך לקבל הסמכה להתערב ממנהל הרשות?

י. פלומין: היא יכולה לפטר דירקטוריונים.

א. אגמון: אי אפשר בכל מקרה לפטר.

אין שום כוונה להשוות שכר של מנכ"לים בחברות למנכ"לים של משרד הממשלה. הממשלה מכירה בהבדל. הממשלה לא רוצה לתת לעניין להתדרדר.

י. פלומין: שזה יהיה באישור מנהל הרשות עם זכות ערעור לממשלה. חוזה ייכנס לתוקף תוך 30 יום אלא אם הממשלה תערער עליו.

היו"ר י. קרגמן: יש לחברה ממונים, תאוצר והשר הממונה. יש הצעה שתכעו כללים שלפיהם ייקבע השכר. מכיון ששרים ממונים על חברה מסוימת, זה לא יכול להיות בלי אישור השרים הממונים.

אנחנו יודעים מה היה בחברות הממשלתיות. כל מנהל חברה קבע לעצמו תנאים. יש פקידות בכירה. טענו הפקידים הבכירים במדינה מדוע לא יקבלו אותו דבר כמו בחברה ממשלתית. חיפשו דרך לאחידות, שיהיה מי שהוא שיקבע את זה, ולא רק מועצת המנהלים של החברה. אנחנו מכניסים גורם של השר הממונה. צריך להטיל על האחראים מטעם הממשלה אחריות לקבוע משכורות חוץ מפה ששייך לחוזה קולקטיבי. אני מציע שזה יהיה בידי החברה ובאישור השרים הממונים על החברה.

ש. ארליך: מדוע פנכ"ל של חברה, שמפקידים בידיה חברה וממון רב, לא יכול לקבוע משכורות ל-2 - 3 פקידים בכירים? אנשים טובים לא ילכו לתפקיד זה. יש בסך הכל 250 - 300 איש בכל המדינה שאליהם זה מתייחס.

היו"ר י. קרגמן: אי אפשר למנוע מהשר הממונה את הפידע מנהל הרשות הוא עובד האוצר, הוא מקבל הוראות משר האוצר.

ש. ארליך: מבקש להביא את העניין להכרעה כאשר יהיו יותר חברים נוכחים.

א.א.גמון: לשר יש אחריות. הממשלה צריכה לקבוע בדברים החורגים ממסגרת מקובלת במשק. לא יתכן להוציא דבר רגיש כזה מהממשלה.

סעיף 5(ה) קובע שכאשר ממשלה מקימה חברה, היא צריכה לפרט בתקציב את הדבר. זה לא ניתן יהיה לעשות. יש גם דברים שהממשלה לא תוכל לפרסם. לצערי הרב, מצבנו כשטח זה, ילך ויחמור בהרבה. אנחנו מנהלים עכשיו מו"מ עם האמריקאים שהם יבטיחו לנו הספקה של אותם חמרי גלם שמחר הערבים יכולים להשתלט על הענף הזה. לצורך זה נקים חברות בשמות שונים ובהסוואה כדי שנוכל לפעול. ההצעה היא, שיהיה כתקציב סעיף כללי להשקעות בחברות ממשלתיות בלי לפרט. נוכל לדווח לוועדה אבל לא לקבל אישור מראש ולא לפרט את הסעיפים. אנחנו מבקשים לפחוק את סעיף 5(ה).

היו"ר י. קרגמן: אפשר לכתוב שכל השקעה בחברות תהיה בהתאם לחוק התקציב.

ח. שטסל: זה כתוב בחוק התקציב.

נניח שמקימים חברה ליבוא חמרי גלם. אתה רוצה שיהיה שם 10 מיליון ל"י הון מניות, אתה עשוי להגיע להשקעה רק בעוד שנתיים או שלוש שנים, אתה מאשר את ההשקעה בהתאם לצורך.

א.א.גמון: אם כתוב: תוך ציון מקורות המימון להשקעה בחברה - אנחנו באים לוועדת הכספים ואומרים שמקימים חברה כזאת, מקורות המימון הם כאלה. לאחר שהחברה קיימת, צריך לתת לה לחיות. היא יכולה גם להחליט לא לחלק דיוידנדה, ובדרך זו יהיה לה רווח שהיא הופכת להון מניות.

הממשלה לא יכולה להשקיע מחוץ לתקציב.

א.א.פרת: מה זה מפריע לך אם ייאמר שהממשלה תשקיע, אם הסכום המסוים היה בתקציב.

א.א.גמון: לגבי חברות מסוימות, אינני מסכים שיופיע פריט שיש לנו חברה משותפת עם פרס או תורכיה או עם מי שהוא אחר.

ה ו ח ל ט

להביא את הנושא לדיון נוסף בוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.15